PROPIS O OSTAVLJANJU NAMAZA

Šejh Muhammed Salih El Usejmin

Prevod Ebu Abdullah

Izdavač: Mektebetu El Guraba

e-mail: ehlisu@yahoo.co.uk

Sarajevo, Avgust 2006 godine.

UVOD

Zahvala pripada Allahu, od Njega pomoć i oprost tražimo, i Njemu se kajemo. Utječemo se Allahu od zla naših duša, i naših loših djela.

Koga Allah uputi, niko ga neće zavesti, a koga zavede, niko ga neće uputiti. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji sudruga nema, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Poslanik. Neka je salavat i selam na njega, njegovu porodicu, ashabe, i sve one koji ih slijede po dobru do Sudnjega dana.

Mnogi muslimani su danas omalovažili i zapostavili namaz, čak su ga neki u potpunosti ostavili.

Ovo je jedno od velikih pitanja kojim su mnogi ljudi danas iskušani, a učenjaci i imami u novijem i starijem dobu se razilaze oko njega, želio sam, prema svojim mogućnostima, napisati nešto o ovoj temi.

Govor je sažet u dva poglavlja:
Prvi: **Propis o onome koji ostavlja namaz.**
Drugi: **Posljedice odmetništva zbog ostavljanja namaza.**

Molimo Allaha, Subhanehu ve Te'ala, da nam dadne uputu u ovom pitanju.

PROPIS O ONOME KOJI OSTAVLJA NAMAZ

Ovo je jedno od velikih naučnih islamskih pitanja. Učenjaci prvih i zadnjih generacija su se razišli oko njega.

Imam Ahmed ibn Hanbel je rekao: „**Onaj ko ostavlja namaz čini nevjerstvo koje ga izvodi iz Islama. Bit će ubijen ako se ne pokaje, i ne bude klanjao.**"

Ebu Hanife, **Malik**, i **Šafija,** su rekli: „**On je fasik (veliki grješnik), a nije nevjernik.**"

Potom su se razišli, a **Malik** i **Šafija** kažu: „**Bit će ubijen shodno šerijatskoj kazni (ne zbog nevjerstva)**", dok **Ebu Hanife** kaže: „**Bit će kažnjen kaznom koja ne doseže stepen smrtne kazne.**"

Pošto oko ovog pitanja postoji razilaženje, obaveza ga je vratiti Allahovoj Knjizi i Sunnetu Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta:

-***„Ma u čemu se razilazili, treba da presudu da Allah. To vam je, eto, Allah, Gospodar moj – u Njega se ja uzdam i Njemu se obraćam."*** (Eš-Šura, 10)

-***„O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha, i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše.„*** (En-Nisa, 59)

Govor onoga koji se razilazi ne biva argument protiv njegovog suparnika, jer svaki od njih smatra da zastupa ispravno mišljenje. Nijedan od njih nemaju prednost po

kojoj bi bili prihvaćeni. Stoga je obaveza povratiti se na presudu među njima, a ona se ogleda u Allahovoj Knjizi i Sunnetu Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ako ovo razilaženje povratimo Knjizi i Sunnetu, vidjet ćemo da oba ova izvora ukazuju na nevjersto onoga koji ostavlja namaz, tj.: „Nevjerstvo koje izvodi iz Vjere.“.

DOKAZI IZ ALLAHOVE, AZZE VE DŽELLE, KNJIGE

Uzvišeni u suri Et-Tevbe kaže, u prevodu značenja ajeta :

-*„Ali ako se oni budu pokajali i namaz obavljali i zekat davali, braća su vam po Vjeri.”* (Et-Tevbe, 11)

Azze ve Dželle, kaže, u prevodu značenja ajeta:

-*„A njih smjeniše zli potomci, koji namaz napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći;*

-„ali oni koji su se pokajali, i vjerovali, i dobro činili, njima se neće nikakva nepravda učiniti, oni će u Džennet ući.” (Merjem, 59-60)

Dokazivanje drugim navedenim ajetom se ogleda u činjenici da je Allah, Azze ve Dželle, o onima koji zapostavljaju namaz, i koji slijede strasti rekao: *„Osim onoga ko se pokaje i povjeruje.“*, a to ukazuje da prilikom zapostavljanja namaza i slijeđenja strasti nisu bili vjernici.

Dokaz u prvom ajetu Et-Tevbe 11, se ogleda u činjenici da je Allah, Subhanehu ve Te'ala, za potvrdu bratstva između nas i idolopoklonika postavio tri uslova:

1. pokajanje od širka.
2. klanjanje namaza.
3. davanje zekata.

Ako se pokaju od širka, a ne budu klanjali namaz, i ne budu davali zekat nisu naša braća.

Ako budu klanjali namaz, a ne budu davali zekat opet nisu naša braća.

Bratstvo u Vjeri ne prestaje osim kada čovjek u potpunosti izađe iz Vjere, tj., ne prestaje velikim grješenjem ili činjenjem 'malog kufra'.

Zar ne vidiš riječi Uzvišenog u ajetu koji govori o ubistvu, u prevodu značenja ajeta:

-„***O vjernici! Propisuje vam se odmazda za ubijene: slobodan za slobodna, i rob za roba, i žena za ženu. a onaj kome rod ubijenog oprosti, neka oni velikodušno postupe, a neka im on dobročinstvom uzvrati.***" (El-Bekare, 178)

Uzvišeni je namjernog ubicu učinio bratom ubijenog, iako je namjerno ubistvo jedan od najvećih grijeha. Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta:

-„***Onome ko namjerno ubije vjernika kazna će biti - Džehennem, u kome će vječno ostati; Allah će na njega gnjev Svoj spustiti, i prokleće ga, i patnju mu veliku pripremiti.***" (En-Nisa, 93)

Zar ne vidiš riječi Uzvišenog kada govori o dvije skupine vjernika između kojih nastupi borba, u prevodu značenja ajeta:

-„***Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni, onda ih nepri-***

strasno izmirite i budite pravedni; Allah, zaista pravedne voli." (El-Hudžurat, 9)

-„***Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha, da bi vam se milost ukazala."***
(El-Hudžurat, 10)

Uzvišeni je potvrdio bratstvo između skupine koja nastoji da izmiri, i zaraćenih skupina, iako je borba protiv vjernika nevjerstvo, kao što je potvrđeno u vjerodostojnom hadisu kojeg prenose **El-Buhari** i drugi od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Vrijeđanje muslimana je veliki grijeh, a ubistvo nevjerstvo.**"
(Buhari, Kitabu imanu, 48; Muslim, Kitabu imanu, 64)

Međutim, to je nevjerstvo koje ne izvodi iz Islama, jer da izvodi iz Vjere, ne bi i dalje važilo bratstvo po vjerovanju. Časni ajet ukazuje na produžetak bratstva po vjerovanju bez obzira na međusobnu borbu.

Iz ovoga se zna da je ostavljanje namaza nevjerstvo koje izvodi iz Vjere, jer da je veliki grijeh ili mali kufr, ne bi prestalo vjersko bratstvo, kao što ne bi prestalo ni ubistvo vjernika i borba protiv njega.

Ako neko upita: 'Da li smatrate da je nevjernik onaj koji izostavlja davanje zekata, kao što se to shvata iz ajeta iz sure Et-Tevbe?'

Reći će se: 'Oko nevjerstva onoga koji izostavlja davanje zekata postoje navodi nekih učenjaka, a o tome govori i jedna od dvije predaje **imama Ahmeda**.

Međutim, kod nas je preče mišljenje da nije nevjernik, nego će takav biti kažnjen velikom kaznom koju Uzvi-

šeni pominje u Svojoj Knjizi, a spominje je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u svome Sunnetu. U hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kaže se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo kaznu za onoga koji uskraćuje davanje zekata. Na kraju kaže: „Zatim će vidjet svoj put, ka Džennetu ili ka Vatri." **Imam Muslim** je ovu predaju u potpunosti prenio pod naslovom: 'Grijeh onoga koji uskraćuje zekat', a to je dokaz da on nije nevjernik, jer da je nevjernik ne bi imao puta ka Džennetu.

Zato, verbalnom izražaju ovog hadisa se daje prednost nad smislom koji se shvata iz ajeta iz sure Et-Tevbe, jer, kao što je poznato iz pravila metodologije islamskog prava, verbalnom izražaju se daje prednost nad smislom koji se shvata iz šerijatskog teksta.

DOKAZI IZ SUNNETA

1. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: **„Između čovjeka i između idolopoklonstva i nevjerstva, stoji ostavljanje namaza."**

(Muslim u knjizi o vjerovanju od Džabira ibn Abdullaha, br.82)

2. Od Burejede ibn El-Hasiba, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: **„Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: „ Sporazum između nas i njih je namaz. Ko ga ostavi postao je nevjernik."**

(Ahmed, Ebu Davud, Et-Tirmizi, En-Nesai i Ibn Madže)

Pod nevjerstvom se ovdje misli na nevjerstvo koje izvodi iz Vjere, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, namaz učinio znakom razlikovanja između vjernika i nevjernika. Poznato je da se nevjerstvo razlikuje od Islama.

Ko ne bude imao ovog sporazuma (ugovora) spada među nevjernike.

3. U **Sahihu Muslimu** od Ummu Seleme, radijallahu anha, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Bit ćete namjesnici, pa ćete prepoznavati i negirati njihova djela koja se kose sa Islamom. Onaj ko prepozna, bit će čist, a ko negira bit će ispravan. Međutim, griješan je onaj ko bude zadovoljan i ko bude slijedio!?“ Rekoše: „Hoćemo li se boriti protiv njih?“ Reče: „Ne, sve dok klanjaju.**“ (Muslim, Poglavlje o namjesništvu, 1854)

4. U **Sahihu Muslimu**, također, iz hadisa Avfa ibn Malika prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Vaše najbolje vođe su oni koje volite i koji vas vole, koji na vas donose blagoslov, a vi na njih. Najgore vaše vođe su oni koje vi mrzite i koji vas mrze, i koje vi proklinjete, a i oni vas.“ Rekoše: „Allahov Poslaniče, hoćemo li se protiv njih boriti sabljom?“ Poslanik reče: „Ne, sve dok među vama obavljaju namaz.**““

(Muslim, Poglavlje o najmesništvu, 1885)

Iz ova dva posljednja hadisa uzima se dokaz o borbi protiv namjesnika sabljom, ako ne klanjaju namaz. Nije dozvoljeno boriti se protiv namjesnika osim kada počine jasno nevjerstvo.

U tome nam je dokaz od Allaha Uzvišenog zbog riječi Ubade ibn Samita, radijallahu anhu, u kojima se kaže:

„**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je pozvao, pa smo mu dali prisegu. Od zavjeta koje je od nas uzeo su bili i ovi: dali smo mu prisegu na poslušnost i pokornost u moći i nemoći, poteškoćama i olakšicama, i kada se drugima bude davala prednost nad nama, i da se nećemo boriti protiv onih u čijim rukama je vlast.“=**

Rekao je Poslanik: „Osim da vidite jasno nevjerstvo u kojem vam je od Allaha jasni dokaz.“

(El-Buhari, Poglavlje o smutnjama, 7055-7056; Muslim, Poglavlje o namjesništvu, 1709)

Prema tome, njihovo ostavljanje namaza, kojeg je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uslovio, i borba protiv njih bivaju nakon otvorenog nevjerstva u kojem nam je od Allaha jasni dokaz.

U Allahovoj Knjizi i Sunnetu Poslanika ne navodi se da ostavljanje namaza nije nevjerstvo ili da je onaj ko ga ostavlja vjernik.

Krajnje što se može navesti jesu tekstovi o vrijednosti tevhida, tj., svjedočenja da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao i nagrada za to. Svi tekstovi su ograničeni sadržajima kojima se ne želi ostavljanje namaza ili se navode o posebnim situacijama kada čovjek ima opravdanje za ostavljanje namaza, a možda su i općeniti pa se tumače kroz dokaze koji govore o nevjerstvu onoga koji ostavlja namaz.

Dokazi nevjerstva o onome koji ostavlja namaz su specifični, a specifičnom pravilu se uvijek daje prednost nad generalnim.

Ako neko kaže: ‘Zar nije dozvoljeno protumačiti tekstove koji ukazuju na nevjerstvo onoga koji ostavlja namaz kao negiranje obaveznosti namaza?’

Reći ćemo: ‘Nije dozvoljeno, jer tu postoje dvije zabrane:

Prva: poništavanje opisa kojeg je Zakonodavac uzeo u obzir i vezao propis za njega.

Zakonodavac je vezao propis o nevjerstvu za ostavljanje namaza, a ne za nijekanje. Bratstvo u vjeri je naznačio kao posljedicu obavljanja namaza, bez iznošenja potvrde o njegovoj obaveznosti.

Uzvišeni nije rekao: „Ako se pokaju i potvrde obaveznost namaza...“ **Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također nije rekao**: „Između čovjeka i između širka i nevjerstva stoji nijekanje obaveznosti namaza.“, **ili**: „Sporazum između nas i njih je priznanje obaveznosti namaza. Ko negira obaveznost namaza, postao je nevjernik.”

Da su to Allah, Azze ve Dželle, i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, željeli reći, predstavljalo bi zastranjivanje od pojašnjenja s kojim je došao Časni Kur’an.

Uzvišeni, Azze ve Dželle, kaže, u prevodu značenja ajeta:
-*„**A šta će biti onog Dana kad protiv svakog naroda dovedemo po jednog svjedoka, od njega samog, i tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih! Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve, i kao uputu i milost i radosnu vijest za one koji jedino u Njega vjeruju.**”* (En-Nahl, 89)

Uzvišeni, Azze ve Dželle, obraćajući se Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kaže, u prevodu značenja ajeta:
-*„.. **jasne dokaze i knjige. A tebi objavljujemo Kur’an da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili.**”* (En-Nahl, 44)

Druga: uzimanje u obzir opisa kojeg Zakonodavac nije učinio vezanim za propis.

Nijekanje obaveznosti pet namaza nalaže nevjerstvo onoga koji nema opravdanja zbog neznanja, svejedno klanjao namaz ili ne.

Kada bi osoba klanjala pet dnevnih namaza i izvršavala sve ono što se smatra uslovima, sastavnim dijelovima, obavezama i pohvalnim djelima u namazu, ali negira obaveznost bez opravdanja, bila bi nevjernik bez obzira što ga ne izostavlja.

Zato, putem ovih navoda se očituje da je neispravno tumačenje tekstova o ostavljanja namaza u smislu njegovog nijekanja.

Istina je jedino, da je onaj koji ostavlja namaz nevjernik koji izlazi iz Vjere, kao što se to jasno prenosi u predaji **Ibn Ebi Hatima** u njegovom **Sunenu** od Ubade ibn Es-Samita, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je oporučio: „**Nemojte Allahu pripisivati ništa. Nemojte ostavljati namaz namjerno, jer ko ga ostavi namjerno izašao je iz Vjere.**“

Također, kada bi mi protumačili ove tekstove u smislu negiranja obaveznosti, posebno spominjanje namaza kroz šerijatske tekstove ne bi imalo nikakvog smisla ni koristi. Ovaj propis je generalan za zekat, post, hadždž. Ko ostavi jedan od ovih propisa, negirajući njegovu obaveznost, postao je nevjernik, osim ukoliko ima opravdanje zbog neznanja.

Kao što nevjerstvo onoga koji ostavlja namaz zahtijeva argument koji se sluša i crpi iz predaje, isto tako zahtijeva i teoretski razumski argument.

Kako osoba može imati vjerovanje kada ostavlja namaz koji je stub Vjere, i o kojem postoji poseban podstrek koji kod svakoga pametnoga vjernika nalaže da ga izvršava i da ga blagovremeno obavlja. Prijetnja onome koji izostavlja namaz nalaže svakom pametnom vjerniku da se

čuva njegovog izostavljanja ili zapostavljanja. Ostavljanje namaza uz postojanje ovih zahtijeva iza sebe ne ostavlja vjerovanje kod onoga koji napušta namaz.

Ako neko kaže: ‘Zar nije moguće da se pod nevjerstvom o onome koji ostavlja namaz misli na „nevjerstvo nijekanja blagodati“, a ne na ono koje izvodi iz Vjere, ili se misli na mali kufr, kao kada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Dvije stvari kod ljudi su nevjerstvo: nijekanje rodoslovlja i naricanje nad mrtvim.**“ Također, rekao je: „**Vrijeđanje muslimana je veliki grijeh, a borba protiv njega nevjerstvo.**“ i slično.

Kažemo: Ova mogućnost i teoretisanje nisu ispravni iz nekoliko razloga:

Prvi: **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je namaz postavio kao granicu između nevjerstva i vjerovanja, vjernika i nevjernika.** Granica precizira ono što je posebno određeno i razgraničava ga od ostalog. Ove dvije granice su različite i jedna u drugu ne mogu ući.

Drugi: Namaz je jedan od stubova Islama. Opis onoga koji ga ostavlja kao nevjernika iziskuje da se to nevjerstvo odnosi na ono koje izvodi iz Islama, jer se njime ruši jedan od stubova Islama, za razliku od onoga koji se ne naziva nevjernikom kada počini neko djelo kufra.

Treći: Postoje i drugi tekstovi koji ukazuju na nevjerstvo onoga koji ostavlja namaz, tj., nevjerstvo koje ga izvodi iz Vjere. Zato je potrebno nevjerstvo protumačiti prema onome što je u skladu sa tim tekstovima.

Četvrti: Izraz kufra je različit. O ostavljanju namaza rekao je: „**Između čovjeka i između širka i kufra.**“

Određeni čan ‘**el**’ nalaže da se pod kufrom misli na stvarno nevjerstvo za razliku kada se ova riječ navede kao neodređena ili kada dođe kao glagol ‘nevjerovati’. Tada ukazuje da je dotično djelo dio kufra, ili da je čovjek počinio nevjerstvo u ovome djelu, ali ne znači da je apsolutni kufr koji izvodi iz Islama.

Šejhul-Islam Ibn Tejmijje komentarišući riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: „**Dvije stvari kod ljudi su nevjersto...**“, kaže: „Ove dvije odlike su nevjerstvo koje se nalazi kod ljudi. Obje odlike su nevjerstvo i svrstavaju se u djela nevjerstva. Ona se nalaze kod ljudi. Međutim, neće svaki onaj kod koga se nađe jedan od ogranaka kufra postati nevjernik sa apsolutnim nevjerstvom, sve dok kod njega ne nastupi pravo nevjerstvo. Isto tako, svaki onaj kod koga se nađe ogranak imana neće postati vjernik sve dok se kod njega ne nađu temelj i suština imana. Postoji razlika između kufra sa određenim članom ‘el’, kao kada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Između roba i između kufra i širka stoji ostavljanje namaza**“, i između kufra bez određenog člana ‘el’.“ (Iktidaus-siratil-mustekim, 70)

Kada je jasno, shodno ovim dokazima, da je onaj koji ostavlja namaz nevjernik i da ga to nevjerstvo izvodi iz Vjere onda je ispravno mišljenje ono koje je zastupa imam **Ahmed ibn Hanbel**, a to je jedno od mišljenja **imama Šafije**, kojeg spominje **Ibn Kesir** u svome Tefsiru prilikom tumačenja riječi Uzvišenog, u prevodu značenja ajeta:

-„***A njih smjeniše zli potomci, koji namaz napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći.***”

(Merjem, 59)

Ibnul-Kajjim u ‘Knjizi o namazu’, spominje da je to jedno od dva mišljenja u mezhebu imama **Šafije**, i da ga je **imam Et-Tahavi** prenio od samog **Šafije**.

Ovo mišljenje zastupa velika većina ashaba, a više njih je i spominjalo njihov koncenzus o tome.

Abdullah ibn Šekik kaže: „Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu smatrali da je ostavljanje ijednog djela nevjerstvo osim namaza." (Tirmizi, El-Hakim)

Poznati **imam Ishak ibn Rahivejh** kaže: „**Vjerodostojno se prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je onaj koji ostavlja namaz nevjernik. To je bilo mišljenje učenjaka još od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, do današnjeg dana, tj., da je nevjernik onaj koji ostavlja namaz namjerno bez opravdanja sve dok ne izađe njegovo propisano vrijeme.**"

Ibn Hazm spominje predaju od **Omera**, **Abdurrahmana ibn Avfa**, **Muaza ibn Džebela**, **Ebu Hurejre**, **i drugih ashaba** da su rekli: „**Ne znamo da se iko od ashaba ovome suprotstavljao.**"

To je od njega prenio **El-Munziri** u knjizi, 'Et-Tergibu vet-terhib' (1/445-446). Potom je naveo još veći broj ashaba kao što su: **Abdullah ibn Mes'ud**, **Abdullah ibn Abbas**, **Džabir ibn Abdullah**, i **Ebu Ed-Derda**. Rekao je: „A i od ostalih mimo ashaba, kao što su **Ahmed ibn Hanbel**, **Ishak ibn Rahivejh**, **Abdullah ibn Mubarek**, **En-Nehaji**, **El-Hakem ibn Utejbe**, **Ejjub Es-Sihtijani**, **Ebu Davud Et-Tajalisi**, **Ebu Bekr ibn Ebi Šejbe**, **Zuhejr ibn Harb** i drugi."

Ako neko kaže: 'Kakvi su to dokazi kojima su argumentirali oni koji ne smatraju da ostavljanje namaza izvodi iz Vjere?'

Odgovor je: 'U tim dokazima se ne navodi da onaj koji ostavlja namaz nije nevjernik, tj., da je vjernik, da neće ući u Vatru ili da će u Džennet, i slično.'

Ko porazmisli o tim dokazima, uvidjet će da ne izlaze iz pet okvira koji se ne suprotstavljaju argumentima onih koji kažu da je ostavljanje namaza nevjerstvo.

Prvo: Svi hadisi su slabi i ne govore o tome na jasan način. Oni koji ih navode su htjeli vezati se za njih, ali to nisu bili u mogućnosti.

Drugo: U njima uopće nema argumenta za ovu tematiku o kojoj govorimo.

Poput argumentacije nekih koji navode ajet, u prevodu značenja ajeta: ***„Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiće manje grijehove od toga, kome On hoće."*** (En-Nisa, 48)

Značenje riječi Uzvišenog jeste: 'što je manje od toga.', a ne što je mimo toga, sa dokazom da onaj bude smatrao lažnim ono s čime je došao Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postao je nevjernik, njegovo nevjerstvo mu neće biti oprošteno, a ipak njegov grijeh nije širk. Kada bismo se pomirili sa činjenicom da se riječi: 'ono što je manje od toga.', odnose na ono: 'što je mimo toga.', to bi značilo da je generalno pravilo specifično određeno tekstovima koji ukazuju na nevjerstvo mimo širka, a nevjerstvo koje izvodi iz Vjere je grijeh koji neće biti oprošten, pa makar ne bio širk.

Treće: Generalno pravilo posebno pojašnjeno hadisima koji ukazuju na nevjerstvo onoga koji ostavlja namaz.

Poput riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu koji prenosi Muaz ibn Džebel: **„Svakog roba koji posvjedoči da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik Allah će ga zabraniti Vatri."** (El-Buhari, Muslim)

Ovo je jedna od verzija, a slične se navode u hadisima Ebu Hurejre, Ubade ibn Es-Samita, Osmana ibn Malika, radijallahu anhuma.

Četvrto: Generalno pravilo ograničeno tekstom, tako da je njime nemoguće potvrditi ostavljanje namaza. Poput Poslanikovih riječi u hadisu Utbana ibn Malika: „**Allah je zabrnio Vatri onoga ko kaže 'La ilahe illallah', želeći time iskreno Allahovo Lice.**" (El-Buhari, Muslim)

Također, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu kojeg prenosi Muaz kaže: „**Svakoga onoga koji posvjedoči da nema drugog boga osim Allaha, i da je Muhammed Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, istinski iz svoga srca, Allah će ga zabraniti Vatri.**" (El-Buhari)

Posebno ograničavanje donošenjem dva šehadeta sa iskrenom namjerom i istinoljubivošću srca, sprječavaju pojedinca da ostavi namaz, jer svaka osoba koja to potvrđuje i koja je iskrena mora biti potaknuta svojom istinoljubivošću i iskrenošću na obavljanje namaza. To je neminovno.

Namaz je stub Vjere i veza između roba i njegova Gospodara. Ako je čovjek iskren u traganju za Allahovim Licem neophodno mora činiti ono što ga vodi ka tome i izbjegavati sve zapreke koje stoje na tom putu. Također, onaj koji svjedoči da nema drugog boga osim Allaha, i da je Muhammed Allahov poslanik, iskreno iz svoga srca neminovno ga njegova iskrenost mora potaći na izvršavanje namaza, iskreno se obraćajući Allahu, i slijedeći time Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. To je zapravo nužna posljedica iskrenog svjedočenja.

Peto: Predaje koje su navedene kao ograničene, a govore o stanju kada je opravdano izostavljanje namaza.

Poput hadisa kojeg prenosi **Ibn Madže** od Huzejfe ibn El-Jemana u kojem navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Islam će iščezavati kao što iščezava boja na odjeći...**“ U nastavku se kaže: „**Ostat će grupacije ljudi, starci koji će govoriti: ‘Zatekli smo naše pretke na ovim riječima: ‘Nema drugog boga osim Allaha’, pa ih i mi izgovaramo.’’ Sile mu je rekao: „Kako će im koristiti ‘La ilahe illallah’, a oni ne znaju ni šta je namaz, ni post, a ni sadaka?“ Huzejfe se od njih udaljio pa ga je on upitao tri puta. Svaki put bi se Huzejfe od njega udaljio. Treći put mu se približio rekavši: „Sile, spasit će ih od Vatre.“ Tri puta.””**

(Ibn Madže, 4049; El-Hakim, 4/473; El-Buvejsiri sahih)

Ovi koje su riječi ‘La ilahe illallah’, spasile od Vatre imaju opravdanje zbog ostavljanja Islamskih propisa zato što ih ne poznaju. Ono što su izvršili je vrhunac onoga što mogu izvršiti. Njihovo stanje uveliko sliči stanju onih koji su umrli prije propisivanja propisa, ili prije nego što ih budu u mogućnosti činiti, kao npr., onaj koji umre nakon izgovaranja šehadeta prije nego što bude mogao praktikovati pravila, ili pređe na Islam u nevjerničkoj zemlji i umre prije nego što bude mogao doći do znanja o šerijatskim propisima.

Rezime: Argumentacija onih koji ne smatraju nevjernikom onoga koji ostavlja namaz ne može oponirati argumentaciji onih koji to smatraju, jer su prvi argumentirali ili slabim predajama koje nisu sasvim decidne u pogledu ove tematike, ili u njima uopće nema nikakvoga dokaza, ili su te predaje ograničene određenim opisom sa kojim se ne navodi ostavljanje namaza, ili su ograničene stanjima u kojima je opravdano izostavljanje namaza, ili su generalna pravila koja su specifično određena dokazima njegovog proglašavanja nevjernikom.

Pošto je nevjerstvo onoga koji izostavlja namaz jasno putem postojećeg ispravnog dokaza, koji nema važećeg oponenta, obavezno je da se nužno posljedično na takvoga odnose propisi nevjerništva i otpadništva.

POSLJEDICE OTPADNIŠTVA ZBOG OSTAVLJANJA NAMAZA

Kao posljedica otpadništva dolazi nekoliko ovosvjetskih i onosvjetskih propisa:

Prvo: Ovosvjetski propisi:

1. Prestanak starateljstva. Onome koji ostavlja namaz nije dozvoljeno dati pod starateljstvo išta što Islam uslovljava. Prema tome takav se neće postaviti za staratelja svojim malodobnoj djeci, neće udati nijednu svoju kćerku, i dr.

Naši Islamski pravnici su u dugim i sažetim knjigama govorili: „Dužnost je da staratelj bude musliman kada udaje muslimanku." Rekli su: „Nevjernik nema pravo starateljstva nad muslimankom."

Ibn Abbas, radijallahu anhu, kaže: „Nema braka osim sa razboritim starateljem." Najveća i najuzvišenija razboritost jeste vjera Islam, a najneuračunjivljija i najniža je nevjerstvo i otpadništvo od Islama."

2. Prestanak nasljeđivanja rođaka. Nevjernik ne nasljeđuje muslimana niti musliman nasljeđuje nevjernika, zbog hadisa Usame ibn Zejda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Musliman neće naslijediti nevjernika, a ni nevjernik muslimana.**"

(El-Buhari, 6764; Muslim, 1614)

3. Zabrana ulaska u Mekku i njen Harem, jer Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta: ***„O vjernici, mnogobošci su sama pogan, i neka više ne dolaze na hadždž Časnom hramu poslije ovogodišnjeg hadždža."*** (Et-Tevbe, 28)

4. Zabrana jedenja mesa životinja koje je otpadnik zaklao, kao što su deve, krave i bravčat, i sl., za čiju je dozvoljenost uslov klanje. Jedan od uslova klanja je da onaj koji kolje bude musliman ili kitabija (židov ili kršćanin). Klanje otpadnika, idolopoklonika, i medžusije nije priznato.

El-Hazin u svome Tefsiru kaže: „Usaglasili su se oko zabrane mesa životinja koje su zaklane od strane medžusija i ostalih mušrika iz reda Arapa, obožavaoca kipova, i onih koji nisu imali nebeske objave." **Imam Ahmed** kaže: „Ni za koga ne znam da je rekao suprotno, a da nije sljedbenik novotarije."

5. Zabrana klanjanja dženaze poslije smrti. Zabranjeno je donositi za njega dovu, te tražiti oprost i milost. Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta, Et-Tevbe, 84; i Tevbe, 113:

-***„I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obavljati, niti sahrani njegovoj prisustovati, jer oni u Allaha i Njegova Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici oni umiru."***

-***„Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprosta za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti."***

-***„A što je Ibrahim tražio oprosta za svoga oca bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao. Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv."*** (Et-Tevbe, 114)

Upućivanje dove za oprost i milost onima koji su umrli u nevjerstvu, bez obzira na povod, smatra se prelaskom granica i jednom vrstom ismijavanja sa Allahom, te izlaskom iz okvira puta Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i vjernika.

Kako može onaj koji vjeruje u Allaha i Sudnji dan, moliti za oprost i milost za onoga ko je umro u nevjerstvu, a takav je neprijatelj Uzvišenog Allaha, kao što Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta: -*„ pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.”* (El-Bekare, 98)

Uzvišeni je u ovom časnom ajetu pojasnio da je neprijatelj svim nevjernicima.

Dužnost je vjerniku odreći se svakog nevjernika, jer Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta:

-*„A kad Ibrahim reče ocu svome i narodu svome:„-Nemam ja ništa s onima kojima se vi klanjate, ja se klanjam samo Onome koji me je stvorio, jer će mi On, doista, na pravi put ukazati.”* (Ez-Zuhruf, 26-27)

Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta: *„Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kada su narodu svome rekli: „Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate; mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha, Njega jedinog, vjerovali!”* (Mumtehine, 4)

Time ostvaruje slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta:

-*„.. i proglas od Allaha i Njegova Poslanika ljudima na dan velikog hadždža:„Allah i Njegov Poslanik ne priznaju mnogobošce.” Pa ako se pokajete, to je za vas bolje; a ako se okrenete, znajte da Allahu nećete umaći! A nevjernike obraduj kaznom nesnosnom!”* (Et-Tevbe, 3)

Jedna od najčvršćih spona vjerovanja je, da voliš u ime Allaha, da mrziš u ime Njega, da prijateljuješ u ime Njega, da neprijateljuješ u ime Njega kako bi tvoja ljubav, prezir, prijateljstvo i neprijateljstvo bili u skladu sa Allahovim, Azze ve Dželle, zadovoljstvom.

6. Zabrana sklapanja braka sa muslimankom, jer, prema šerijatskim tekstovima i koncenzusu učenjaka, onaj ko ostavlja namaz je nevjernik, i njemu nije dozvoljena žena muslimanka. Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta:

-„O vjernici, kada vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih, - a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo -, pa ako se uvjerite da su vjernice onda ih ne vraćajte nevjernicima: one njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni.“ (El-Mumtehine, 10)

U **El-Mugniju** od **Ibn Kudame El Makdesija** (6/592) stoji: „Nema razilaženja među učenjacima oko zabrane žena i mesa priklanih životinja drugih mimo sljedbenika Knjige.“ On kaže: „Zabranjeno je oženiti otpadnicu bez obzira koju je vjeru nanovo prihvatila, jer za nju nije potvrđen i ne priznaje se važeći propis o sljedbenicima dugih vjera u koje je prešla.“

U **El-Mugniju** u poglavlju o otpadništvu (8/130) kaže: „Ako se otpadnik oženi, njegova ženidba nije ispravna, jer se ne može potvrditi. Ono što je zapreka za priznavanje braka zapreka je i za njegovo sklapanje, kao što je brak nevjernika sa muslimankom.“

U hanefijskoj knjizi„**Medžme’ul-enhur**“ (1/203), stoji: „Nije dozvoljeno da otpadnik ili otpadnica ikoga oženi, zbog postojećeg koncenzusa ashaba o tome.“

Vidiš kako je jasno naglasio zabranu ženidbe sa otpadnicom i da otpadnikova ženidba nije ispravna. Šta će se desiti ako otpadništvo nastupi poslije sklapanja bračnoga ugovora?

U **El-Mugniju** (6/298) stoji: „Ako jedan od supružnika počini otpadništvo prije spolnoga odnosa brak je tada direktno razvrgnut. Jedno drugo neće naslijediti. Ako otpadništvo bude poslije spolnog odnosa onda imaju dvije predaje: Prva kaže da treba ubrzati rastavu, a druga da je treba zadržati do isteka pričeka poslije razvoda."

U **El-Mugniju** (6/639), također, stoji: „Razvrgnuće braka zbog otpadništva prije spolnoga odnosa je mišljenje koje zastupa veliki dio učenjaka. Oni su za to iznijeli argumentaciju. Također, navodi se da razvrgnuće braka biva diretkno ako se otpadništvo desi poslije spolnoga odnosa, prema mišljenju **Malika** i **Ebu Hanife**. **Šafija** zastupa da je potrebno sačekati istek pričeka."

Prethodni navodi nam nalažu da su sva četvorica imama saglasni oko razvrgnuća braka zbog otpadništva jednog od supružnika. Ako je otpadništvo prije spolnog odnosa brak se odmah razvrgava, a ako je poslije onda **Malik** i **Ebu Hanife** također smatraju da se brak odmah prekida, dok pravac imama **Šafije** nalaže čekanje od isteka pričeka. Od imama **Ahmeda** prenose se dvije predaje koje su identične prethodnim mišljenjima.

Na str. 640. stoji: „Ako oba supružnika počine otpadništvo važeći propis za njih je kao kada bi jedan od njih počinio otpadništvo. Ako se otpadništvo desi prije spolnog odnosa ubrzat će se rastava, a ako se desi poslije spolnog odnosa postavlja se pitanje da li će se ubrzati ili će se sačekati istek pričeka shodno dvijema predajama.

Ovo je pravac **Šafija**. Potom je preneseno od **Ebu Hanife** da se shodno pravilu 'istihsana', ovaj brak ne razvrgava, jer se njihova vjera ne razlikuje, što je, ustvari, slično slučaju kada bi oboje prešli na Islam." Zatim je pisac djela **El-Mugni, Ibn Kudame** opovrgao njegovu analogiju.

Kada je jasno da brak otpadnika nije važeći, svejedno radilo se o braku muškarca ili žene, što nalažu dokazi Knjige i Sunneta, očituje se, shodno semantičkim dokazima Kur'ana i Sunneta, i mišljenjima većine ashaba, da je onaj koji ostavlja namaz nevjernik.

Također, očituje se da brak muškarca koji ne klanja, a oženjen je ženom muslimankom, nije ispravan i njegova mu žena tim bračnim ugovorom nije dozvoljena. Ako se pokaje Allahu, i vrati Islamu dužnost mu je obnoviti bračni ugovor. Isti propis se odnosi i na ženu koja ne klanja.

Ovi propisi se razlikuju od propisa o braku nevjernika dok su u nevjerstvu, kao npr., da nevjernik oženi nevjernicu, a zatim supruga pređe na Islam. Ako pređe na Islam prije spolnog odnosa brak se razvrgava, a ako pređe poslije spolnog odnosa brak se neće razvrgnuti nego će se sačekati, pa ako muž pređe na Islam prije isteka pričeka (ideta), onda ona i dalje ostaje njegova žena. Ako se priček završi prije njegovog prelaska na Islam on više nema pravo nad njom, jer je brak razvrgnut.

Nevjernici u doba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prelazili su na Islam sa svojim suprugama. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrđivao je njihove bračne ugovore, osim ako bi između njih postojala rodbinska veza koja se kosila sa Islamom, npr., da oba supružnika budu vatrpoklonici, a između njih bliža rodbinska veza. Kada bi prešli na Islam rastavio bi ih zbog postojanja povoda zabrane.

Ovo šerijatsko pitanje nije poput pitanja kada musliman postane nevjernik zbog ostavljanja namaza, a zatim oženi ženu muslimanku. Muslimanka nije dozvoljena nevjerniku, shodno šerijatskim tekstovima i koncenzusu, što je identično slučaju kada bi osoba bila u osnovi nevjernik, a ne otpadnik od Islama. Ako bi nevjernik oženio muslimanku, brak bi bio neispravan. Dužnost ih je rastaviti. Ako bi prešao na Islam i želio joj se vratiti ne bi imao pravo na to osim da načine novi bračni ugovor.

7. Propis o djeci onoga ko ostavlja namaz, a majka im je muslimanka

Što se tiče majke, ta djeca su njena u svakom slučaju. Prema mišljenju onih koji ne zastupaju nevjerstvo onoga koji ostavlja namaz takva djeca se u svakom slučaju pripisuju suprugu koji ostavlja namaz, jer je njegov brak ispravan. Ali, prema mišljenju onih koji zastupaju nevjerstvo onoga koji ostavlja namaz, a ono je kako smo prethodno pojasnili ispravno, gleda se sljedeće:

-Ako suprug ne zna da je njegov brak neispravan ili u to nije uvjeren, djeca mu pripadaju i prisipuju mu se, jer je njegov spolni odnos dozvoljen prema njegovom uvjerenju. Takav spolni odnos se gradi na sumnji, a kada je izgrađen na sumnji, onda mu se pripisuje potomstvo.

-Ako suprug zna da je njegov brak neispravan i uveren je u to, onda mu djeca neće biti pripisana, jer su stvorena od vode onoga koji smatra da je njegov spolni odnos sa ženom koja mu nije dozvoljena zabranjen.

Drugo: Posljedični ahiretski propisi otpadništva

1. Meleki otpadnike prekoravaju i udaraju njihova lica i leđa: (El-Enfal, 50-51)

-„A da si samo vidio kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali: 'Iskusite patnju u ognju. To je za ono što ste rukama svojim pripremili, jer Allah nije nepravedan robovima Svojim!"

2. Bit će proživljeni sa nevjernicima i mušricima, jer njima i pripadaju:

-„Sakupite nevjernike i one koji su se s njima družili i one kojima su se klanjali, mimo Allaha, i pokažite im put koji u Džehennem vodi." (Es-Saffat, 22-23)

3. Vječni boravak u Vatri, jer Uzvišeni kaže, u prevodu značenja ajeta, El-Ahzab, 64-66:

-„Allah je nevjernike prokleo i za njih oganj razbuktali pripremio, u njemu će vječno i zauvijek boraviti, ni zaštitinika ni pomagača neće naći. Na Dan kad se njihova lica u vatri budu prevrtala, govoriće: „Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali i da smo Poslanika slušali!"

Ovdje završavamo naš govor o ovom velikom šerijatskom pitanju kojim su iskušani mnogi ljudi.Vrata pokajanja su otvorena onome ko želi da se pokaje. Zato, brate muslimanu, požuri pokajati se Allahu, Azze ve Dželle, iskreno to učini, pokaj se za ono što je prošlo, čvrsto odluči da se ne vratiš tome i mnogo budi pokoran Uzvišenom.

-„.. ali onima koji se pokaju i dobra djela čine, Allah će njihova rđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je; a onaj ko se bude pokajao i dobra djela činio, on se, uistinu, Allahu iskreno vratio." (El-Furkan, 70-71)

Molim Allaha, Azze ve Dželle, da nam dadne razboritost, i da nas sve uputi na Pravi put, na put onih kojima je Allah dao Svoje blagodati od vjerovjesnika, iskrenih, šehida, i dobrih ljudi, a ne na put onih na koje se rasrdio i koji su zalutali.

(„Pa ako se pokaju i budu molitvu obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru."* (Et-Tevbe, 5)

Na ovaj časni ajet i druge slične njemu oslonio se **Ebu Bekr es-Siddik**, radijallahu anhu, u pokretanju rata protiv onih koji su se ustezali u davanju zekata. U dvije vjerodostojne zbirke, u **Buharijinoj** i **Muslimovoj**, od Abdullaha ibn Omera, radijallahu anhu, navodi se predanje od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:„ **Naređeno mi je da se borim protiv ljudi dok ne posvjedoče da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, i da obavljaju namaz i daju zekat.**"
(Tefsir Ibn Kesir)

„Ali ako se oni budu pokajali i molitvu obavljali i zekat davali, braća su vam po vjeri." (Et-Tevbe, 11)

Enes, radijallahu anhu, je rekao: „Njihovo je pokajanje: napuštanje poslušnosti kipovima, a prihvatanje pokornosti prema njihovom Gospodaru, obavljanje namaza i davanje zekata." **(Tefsir Ibn Kesir)**

„Na Dan kada bude nepodnošljivo i kada budu pozvani da licem na tle padnu pa ne budu mogli," (Kalem, 42)

U oba **Sahiha** se nalazi hadis koji prenosi Ebu Seid el Hudri, koji kaže: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "**Na Sudnjem danu će naš Gospodar razotkriti Sak-Nogu, i svaki vjernik i vjernica će Mu učiniti sedždu, izostat će onaj ko je na ovom svijetu činio sedždu licemjerno, lažno i zbog reputacije. Takav će pokušati učiniti sedždu, ali će mu leđa očvrsnuti, tako da neće moći obaviti sedždu.**" Ovaj hadis prenose i drugi. **(Tefsir Ibn Kesir)**

„oborenih pogleda i sasvim poniženi biće nevjernici, - a bili su pozivani da licem na tle padaju dok su živi i zdravi bili.” (El-Kalem, 43)

Nevjernici će biti na Sudnjem danu kažnjeni zbog njihove oholosti na ovom svijetu, odnosno bit će kažnjeni zbog svog ponašanja nakon što su na dunjaluku bili pozvani da čine sedždu, a oni su se tome suprostavljali uprkos svom zdravlju i sposobnosti da to učine.

Na ovaj način će biti kažnjeni i na onom svijetu neće imati nikakve moći i snage.

Kada se Uzvišeni Gospodar razotkrije u pravom sjaju, svi istinski vjernici će Mu učiniti sedždu, a to neće moći učiniti ni jedan nevjernik niti licemjer, kao što to nisu činili na ovom svijetu.. Na ovaj način će se razotkriti vjernik od nevjernika. **(Tefsir Ibn Kesir)**

„Nije vjerovao nije klanjao, nego je poricao i leđa okretao.” (El-Kijame, 31)

Ovo je prikaz nevjernika koji je na dunjaluku srcem poricao Istinu i svim svojim bićem izbjegavao činjenje djela. U njemu nema nikakvog dobra ni skrivenog, a ni vidljivog. **(Tefsir Ibn Kesir)**)

*(preneseno iz Tefsira Ibn Kesira)